

Mens grote risicofactor op insleep Afrikaanse varkenspest

Bron: Nieuwe Oogst

In Duitsland heerst Afrikaans varkenspest onder wilde zwijnen. Nederland wacht de ontwikkelingen niet af. De sector wil een scherper toezicht op transport en de populatie wilde zwijnen verkleinen. Een hygiënescan moet de kans op insleep van de virusziekte verkleinen.

Het mogen van het Twentse Losser naar Neuzelle in de Duitse deelstaat Brandenburg 600 lange autokilometers zijn, de onrust onder Nederlandse varkenshouders over de vondst van dode wilde zwijnen besmet met Afrikaanse varkenspest is er niet minder om. In Brandenburg staat de teller op ruim twintig besmette kadavers.

Even over de grens in Polen heerst al jaren Afrikaanse varkenspest, zowel op varkensbedrijven als onder wilde

zwijnen. Dit jaar is in Polen al meer dan drieduizend keer melding gemaakt van varkenspest onder wilde zwijnen. Daarnaast werd het virus gevonden op 55 varkensbedrijven met in totaal 44.500 dieren.

Economische impact

Beleidsadviseur Henk Boelrijk van de Producenten Organisatie Varkenshouderij (POV) noemt de Duitse uitbraak 'niet onverwacht'. Het was een kwestie van tijd dat het virus de grens met Duitsland zou oversteken. De uitbraken doen zich weliswaar onder wilde zwijnen voor, maar de impact op de Duitse varkenshouderij is groot. China blokkeerde direct de invoer van varkensvlees uit alle Duitse deelstaten.

Controleer de status van transportwagens die op je bedrijf komen

Roadmap preventie introductie Afrikaans varkenspest

China is voor Duitsland een belangrijke afzetmarkt: in 2019 werd voor 777 miljoen euro aan Duits varkensvlees naar China verscheept, goed voor ruim 17 procent van de totale Duitse varkensvleesexport. Ter vergelijking: Nederland exporteerde in 2019 voor 377 miljoen euro aan varkensvlees naar China, goed voor 14 procent van de totale varkensvleesexport.

Roadmap

Ondertussen wacht de sector in Nederland niet lijdzaam af. In mei verscheen de Roadmap preventie introductie Afrikaans varkenspest met aanbevelingen die de kans op introductie van het virus hier moeten verkleinen.

- **Lees ook:** Roadmap AVP: biosecurity op varkensbedrijven kan

beter

De roadmap komt niet alleen uit de koker van de POV en het ministerie van LNV, ook Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, LandschappenNL en provincies schreven mee.

Impact op Nederlandse markt zien te beperken

Voorzitter Linda Janssen van de Producenten Organisatie Varkenshouderij (POV) hoopt dat de gevolgen voor Nederlandse varkenshouders van de uitbraak van Afrikaanse varkenspest in Duitsland beperkt blijven. 'Het is zaak de uitbraak te smoren in de deelstaat Brandenburg, zodat China uiteindelijk weer varkensvlees wil afnemen uit andere delen van Duitsland.' Nu geldt de Chinese importstop voor heel Duitsland en dat merken Nederlandse zeughouders ook. Duitsland is een belangrijke afnemer van Nederlandse biggen, maar die export ligt nu voor een deel stil. Volgens Janssen neemt Duitsland ferme maatregelen. 'Het gebied met besmette wilde zwijnen is afgezet. Daarbinnen worden de dieren afgeschoten.' De POV-voorzitter is blij met de afspraken die in de Roadmap preventie introductie Afrikaans varkenspest zijn gemaakt over het beheer van wilde zwijnen. 'Van gebied tot gebied wordt gekeken met welke aantallen de populatie verminderd moeten worden. Dat dat snel moet, mag duidelijk zijn.' Het ministerie van LNV, provincies, terreinbeheerders en de sector kunnen elkaar nu aanspreken op die afspraken. 'Dat is een stap vooruit.' Varkenshouders moeten alert blijven op het voorkomen van insleep van ziekten.

Twee routes

Het virus kan in theorie via twee routes Nederland bereiken. Via wilde zwijnen of via transportwagens die terugkeren uit bijvoorbeeld Brandenburg of Polen. 'Controleer de status van

transportwagens die op je bedrijf komen', luidt daarom het dringende advies van de POV. 'Vraag om wagens die niet in het buitenland komen. Maak daarover met je transporteur structurele afspraken.'

De POV wil net als Denemarken toewerken naar een scheiding van transportmiddelen voor binnenland en buitenland. Op die andere route, via wilde zwijnen, hebben varkenshouders veel minder grip. De roadmap acht de kans dat de ziekte in Nederland onder wilde zwijnen opduikt, 'niet zo groot'. Tegelijkertijd constateert men: hoe minder wilde zwijnen, hoe lager de risico's.

Drie natuurgebieden

In Nederland mogen wilde zwijnen zich officieel in drie natuurgebieden ophouden: Meinweg, Meerlebroek en Veluwe. Daarbuiten geldt een nulstand. Voor varkenshouders is die term helder: ieder wild zwijn moet er worden afgeschoten. De praktijk is helaas anders, stelt Jeannette van de Ven, portefeuillehouder fauna bij ZLTO.

'Een aantal provincies ziet nulstand als de soort niet in stand hoeven houden. Anders gezegd: nul mag, maar moet niet. Dat is iets anders dan consequent afschieten.' De afgelopen jaren groeide het aantal wilde zwijnen buiten de drie aangewezen gebieden fors. Mede vanwege de milde winters met een groot voedselaanbod tot gevolg.

De angst dat het virus heel Duitsland doorkruist door van wild zwijn naar wild zwijn te springen en op die manier Nederland weet te bereiken, lijkt niet reëel. 'Het grootste risico voor verspreiding over grote afstand is menselijk handelen', schrijft de roadmap.

Etenresresten

Dan gaat het bijvoorbeeld om een vrachtwagenchauffeur uit Polen die op een parkeerplaats in Limburg achteloos zijn boterhammen weggooit, belegd met besmette Poolse vleeswaren. Daar komen vervolgens wilde zwijnen op af. Zo is de uitbraak onder wilde zwijnen in de Belgische Ardennen in 2018 waarschijnlijk een gevolg van het achterlaten van etensresten na een militaire oefening.

Een uitbraak die na massaal afschot van wilde zwijnen uiteindelijk gesmoord lijkt. In de Nederlandse land- en tuinbouw werken veel tijdelijke arbeidskrachten uit Roemenië en Bulgarije. Landen die te maken met Afrikaanse varkenspest. Ook dat is een potentiële besmettingsroute.

Verplichte hygiënescan varkenshouderij opkomst

Het is een instrument dat de pluimveesector al enkele jaren kent: een verplichte hygiënescan. Het ministerie van LNV en de Producenten Organisatie Varkenshouderij (POV) onderzoeken de haalbaarheid van zo'n scan voor de varkenshouderij. Deze zou voor het einde van het jaar beschikbaar moeten zijn. De scan maakt duidelijk hoe een bedrijf het doet op het gebied van bedrijfshygiëne. Denk aan onderdelen als ongediertebestrijding en kwaliteit van erfafscheiding. Vervolgens neemt de varkenshouder de resultaten door met een dierenarts: hoe presteert het bedrijf ten opzichte van anderen en waar zijn verbeteringen mogelijk? De scan moet het risico dat Afrikaanse varkenspest binnenglipt, verkleinen. Als het aan de schrijvers van de Roadmap preventie introductie Afrikaans varkenspest ligt, gaat de scan extra aandacht schenken aan bedrijven waar varkens over een buitenuitloop beschikken. Denk aan bedrijven met scharrel- of biologische varkens, houders van hobbydieren en kinderboerderijen. Hier is het risico op introductie groter

door contact met passanten en wilde zwijnen. In de pluimveehouderij is de scan verplicht, nadat de sector in 2003 te maken kreeg met vogelgriep.